

अनुक्रमणिका

प्रकरण क्र.	शीर्षक पृष्ठ	पृष्ठांक
	मुखपृष्ठ	I
	ऋणनिर्देश	II
	अनुक्रमणिका	IV
	कोष्टकांची यादी	XI
1	<u>संशोधन समस्या</u>	
1.1	प्रास्ताविक	1
1.2	संशोधन अभ्यासाची गरज	4
1.3	संशोधन समस्येचे शब्दांकन	7
1.4	संशोधन अभ्यासाचे महत्त्व	8
1.5	संशोधनाची उद्दीष्टे	10
1.6	संशोधनाची व्याप्ती व मर्यादा	11
1.7	प्रकरणीकरण	12
	संदर्भ ग्रंथ सूची	14
2	<u>संबंधित साहित्याचा अभ्यास</u>	
2.1	प्रस्ताविक	15
2.2	विविध आयोगानी प्रौढ शिक्षणासंबंधी केलेले प्रयत्न	19
2.3	देशोदेशीचे प्रौढ शिक्षण	26
2.4	संबंधित संशोधनाचे परिशीलन संदर्भ ग्रंथ सूची.	30
3	<u>साक्षरता अभियान योजना</u>	
3.1	प्रस्ताविक	39
3.2	भारतातील साक्षरतेचा धावता इतिहास	39

प्रकरण क्र.	शीर्षक	पृष्ठांक
3.3	साक्षरता म्हणजे काय ?	43
3.4	साक्षरतेचा स्तर	44
3.5	साक्षरतेसाठी जनआंदोलन	46
3.6	जनआंदोलनाचे फलित	48
3.7	संपूर्ण साक्षरता अभियानाचे स्वरूप आणि कार्य पध्दती.	50
3.8	साक्षरता मोहिमेत सुशिक्षितांची भूमिका	55
	सारांश	57
	संदर्भ ग्रंथ सूची	58
4	<u>संशोधन पध्दती व साधने</u>	
4.1	प्रस्तावना	59
4.2	वर्णनात्मक संशोधन पध्दती	60
4.3	संशोधन साधने व तंत्र	64
4.4	संशोधन साधनांची निवड	64
4.5	संशोधन अभ्यासासाठी नमुना गटाची निवड	64
4.6	प्रश्नोवली	66
	4.6.1 प्रश्नावली तयार करणे	68
	4.6.2 प्रश्नावली पाठविणे व भरून घेणे	70
4.7	मुलाखत तंत्र	70
	4.7.1 मुलाखत आराखडा	74
	4.7.2 मुलाखतीसाठी प्रतिसादकांची निवड	74
4.8	निरिक्षण तंत्र	75
	4.8.1. निरिक्षणतंत्राचा आराखडा	77
4.9	प्राप्त झालेली माहिती	77

प्रकरण क.	शीर्षक	पृष्ठांक
	संदर्भ ग्रंथ सूची	79
5.	<u>माहितीचे संकलन विशदीकरण आणि विश्लेषण</u>	
5.1	प्रौढ निरक्षरांचे सर्व्हेक्षण	80
5.2	निरक्षरांच्या सर्व्हेक्षणाचा कालावधी	82
5.3	सर्व्हेक्षणाची पध्दत	83
5.4	साक्षरता अभियानातील शिक्षकांचा सहभाग	84
5.5	साक्षरता अभियानात शिक्षिकांनी केलेल्या कामाचे स्वरूप.	85
5.6	साक्षरता अभियानातील वातावरण निर्मितीसाठी राबविण्यात आलेले उपक्रम	86
5.7	वातावरण निर्मितीमध्ये शिक्षिकांचा सहभाग.	90
5.8	मेळाव्यास मिळालेला प्रतिराद.	92
5.9	मेळाव्यांचा साक्षरता वर्ग चालण्यास झालेला फायदा.	93
5.10	कलाजत्या कार्यक्रमांचा निरक्षरांवर झालेला परिणाम.	94
5.11	मेळावे कल्पजत्या कार्यक्रमांमुळे शालेय कामकाजावर झालेला परिणाम.	95
5.12	वातावरण निर्मितीचा शाळांना झालेला फायदा.	96
5.13	साक्षरता अभियान समितीकडून मिळालेले शैक्षणिक साहित्य.	97
5.14	उपलब्ध झालेल्या शैक्षणिक साहित्याचे प्रमाण.	98
5.15	शिक्षिकांकडे दिलेल्या वर्गाचे नियंत्रण.	100
5.16	साक्षरता वर्गाचे ठिकाण.	101

प्रकरण क्र	शीर्षक	पृष्ठांक
5.17	साक्षरता वर्गासाठी मिळालेल्या सुविधा	102
5.18	सुविधांच्या अडचणी सोडविणे.	103
5.19	साक्षरता वर्गाची वेळ	104
5.20	साक्षरता वर्गांना शिक्षिकांच्या भेटीचे प्रमाण	105
5.21	प्रौढ वर्गांना शालेय वेळापत्रातिरिक्त दिला जाणारा वेळ	106
5.22	शालेय वेळापत्रातिरिक्त वेळ दिल्याने येणा-या अडचणी	107
5.23	साक्षरता अभ्यासाला वेळ दिल्यामुळे शिक्षिकांच्या स्वतःच्या वर्गावर झालेला परिणाम	108
5.24	शालेय वर्गावरील प्रतिकूल परिणामाचे स्वरूप	109
5.25	वर्गावर होणा-या परिणामांवर केलेली उपाययोजना	110
5.26	प्रौढ वर्ग भेटीत पाहिल्या जाणा-या बाबी	111
5.27	स्वयंसेवकांच्या प्रशिक्षणात शिक्षिकांची भूमिका	114
5.28	प्रशिक्षणात भोजनाची सोय	115
5.29	निरक्षरांची नियमित उपस्थिती	115
5.30	अनियमित उपस्थितीची कारणे	116
5.31	निरक्षरांच्या नियमित उपस्थितीसाठी केलेले प्रयत्न	117
5.32	निरक्षरांना वर्गात आणण्यासाठी गावक-यांचे मिळालेले सहकार्य	118
5.33	साक्षरता अभ्यासाला इतर खात्यातील सारकारी कर्मचारी यांचे सहकार्य	119

प्रकरण क्र	शीर्षक	पृष्ठांक
5.34	प्रौढ वर्गास वेळ देताना शिक्षिकांना कौटुंबिक कामात आलेल्या अडचणी	120
5.35	उपरोक्त अडचणी रोडविषयसाठी मिळालेले कौटुंबिक सहकार्य	121
5.36	एक महिला शिक्षिका म्हणून आलेल्या अडचणी	121
5.37	एक महिला शिक्षिका म्हणून गावकऱ्यांचे मिळालेले सहकार्य	122
5.38	स्त्री शिक्षणाबद्दल शिक्षिकांचे स्वतःचे मत	123
5.39	स्त्री शिक्षणाकडे समाजाचा पहाण्याचा दृष्टिकोण	123
5.40	सक्षरता अभियानाचे काम करीत असताना शिक्षिकांना सोसावी लागणारी अर्थिक झळ	124
5.41	प्रौढ वर्गातील अध्यापन पध्दतीबद्दल शिक्षिकांचे मत	126
5.42	प्रौढांच्या पुस्तिकेतील पाठ्याशाबाबत	126
5.43	प्रौढांना दिले जाणारे सामान्यज्ञान	127
5.44	उपलब्ध शैक्षणिक साहित्याचा योग्य वापर व घाताळणी	129
5.45	प्रौढांना व मुलांना शिकविण्याच्या पध्दतीत जाणवलेला फरक	130
5.46	उपलब्ध साहित्याव्यतिरिक्त इतर साहित्याच्या आवश्यकतेबाबत	131
5.47	सक्षरता कार्यात शारानाचा सहभाग	132

प्रकरण क	शीर्षक	पृष्ठांक
5.48	प्रौढ वर्गासाठी स्वयंसेवी संस्थांचे सहकार्य	134
5.49	स्वयंसेवी संस्थांचे मिळालेल्या सहकार्याचे स्वरूप	135
5.50	साक्षरता अभियानाची कालबद्धता	136
5.51	नवसाक्षरांना लावलेले निकर्ष	139
5.52	साक्षरता अभियानाच्या यशस्विते संबंधीच्या प्रतिक्रिया	141
5.53	साक्षरता अभियानाच्या उद्देश सफलतेबाबत	142
5.54	साक्षरता अभियानाची परिणामकारकता वाढविण्यासाठी सुचविलेले उपाययोजना	143
5.55	साक्षरता अभियानासंबंधीचे वैयक्तिक अभिप्राय गुलाखतीत स्पष्ट झालेल्या बाबी	145
6.	संशोधन अहवालाचा सारांश निष्कर्ष व शिफारशी	
6.1	सारांश	149
6.1.1	प्रस्ताविक	149
6.1.2	संशोधन अभ्यासाची गरज	150
6.1.3	संशोधन अभ्यासाचे महत्त्व	152
6.1.4	संशोधन समस्येचे शीर्षक	153
6.1.5	महत्वाच्या संज्ञांच्या व्याख्या	153
6.1.6	संशोधनाची उद्दीष्टे	154
6.1.7	संशोधनाची व्याप्ती व मर्यादा	154
6.1.8	संबंधित संशोधनाचे समीक्षण	155
6.1.9	संशोधन पध्दती व साधने	155

प्रकरण क	शीर्षक	पृष्ठांक
6.1.10	संख्याशास्त्राचा उपयोग	157
6.2	संशोधनाचे निष्कर्ष व शिफारशी	158
6.3	संशोधनातील काही महत्वाच्या सर्वसामान्य शिफारशी	176
6.4	पुढील संशोधनासाठी विषय	178
	संदर्भ ग्रंथ सूची	179
	<u>परिशिष्टे</u>	
	अ. शिक्षक प्रश्नावली	183
	ब. साक्षरता अभियानात कार्यरत असणा-या प्राथमिक शाळांची यादी	192
	क. मुलाखत प्रश्नावली	194
	ड. मुलाखतीसाठी निवडलेल्या प्रतिस्पर्धकांची यादी	195
	इ. वर्गनिरीक्षण नोंद.	196

कोष्टकाची यादी

कोष्टक क्र.	शिर्षक	पृष्ठांक
1.	प्रौढ निरक्षरांच्या सर्व्हेक्षणत शिक्षिकांचा सहभाग	81
2.	निरक्षरांचे सर्व्हेक्षण किती दिवसांचे घेण्यात आले.	82
3.	सर्व्हेक्षण पध्दतीने करण्यात आले.	83
4.	आपण साक्षरता अभियानात स्वेच्छेने भाग घेतला आहे का?	84
5.	साक्षरता अभियानात आपली भूमिका कोणती आहे?	85
6.	अ. वातावरण निर्मितीसाठी घोषवाक्ये लिहणे	86
	ब. वातावरण निर्मितीसाठी पोस्टर, बॅनर्स लावणे.	87
	क. वातावरण निर्मितीसाठी मेळाव्यांचे आयोजन करणे.	88
	ड. वातावरण निर्मितीसाठी कलाजत्था कार्यक्रमाचे आयोजन करणे.	89
7.	वातावरण निर्मितीसाठी आपला सहभाग कोणत्या उपक्रमात होता	91
8.	मेळाव्यास निरक्षरांचा योग्य प्रतिसाद असे आपणास वाटते काय?	92
9.	मेळाव्यांचा साक्षरता वर्ग चालण्यास काही फायदा झाला आहे असे आपणास वाटते काय?	93
10.	कलाजत्था कार्यक्रमांचा निरक्षरांवर झालेला परिणाम	94
11.	मेळावे कलाजत्था यामूळे शालेय कामकाजावर झालेला फायदा.	95
12.	वातावरण निर्मितीचा शाळेस झालेला फायदा.	96
13.	सर्व शैक्षणिक साहित्य वेळेवर उपलब्ध झाले का?	97
14.	शैक्षणिक साहित्य किती प्रमाणात उपलब्ध झाले?	99
15.	शिक्षिकांकडे दिलेल्या वर्गाचे नियंत्रण.	100
16.	साक्षरता वर्ग कोठे भरतात.	101
17.	साक्षरता वर्गासाठी कोणत्या सुविधा मिळाल्या.	102
18.	सुविधा विषयी अडचणी कशा सोडविल्या.?	103
19.	साक्षरता वर्गाची वेळ कोणती आहे?	104

कोष्टक क्र	शिर्षक	पृष्ठांक
20.	साक्षरता वर्गाना आठवडयातून किती भेटी देतात?	105
21.	प्रौढ वर्गाना शालेय वेळ व्यतरिक्त वेळ दिला जातो काय?	106
22.	शालेय वेळ व्यतरिक्त प्रौढ वर्गाना वेळ दिल्याने येणा-या अडचणी कोणत्या?	107
23.	साक्षरता अभियानाला शालेय वेळात वेळ दिल्यामूळे आपल्या वर्गावर प्रतिकूल परिणाम झाला का?	108
24.	शालेय वर्गावर प्रतिकूल कोणता परिणाम झाला असे आपणास वाटते काय?	109
25.	त्यासाठी कोणती उपाय - योजना केली?	110
26.	अ. निरक्षरांच्या उपस्थितीची पाहणी.	111
	ब. नवसाक्षरांचे वाचन लेखन, अंकज्ञान यांची पडताळणी.	112
	क. नवसाक्षरांच्या सामान्यज्ञानाची पाहणी.	113
	ड. नवसाक्षरांच्या अडचणी समजून घणे.	113
27.	स्वयंसेवकाच्या प्रशिक्षणात शिक्षकांची भूमिका	114
28.	प्रशिक्षणात भोजनाची व्यवस्था होती काय?	115
29.	निरक्षर वर्गास नियमित उपस्थित राहतात काय?	116
30.	प्रौढांना वर्गात आणण्यासाठी परिरासाठी ल गावक-यांचे सहकार्य मिळाले काय?	118
31.	अ. साक्षरता अभियानात ग्रामसेवक ,तलाठी यांचे सहकार्य मिळाले काय?	119
	ब. ग्रामसेवक ,तलाठी यांचे कोणत्या प्रकारचे सहकार्य मिळाले?	120
32.	कौटुंबिक अडचणी सोडविण्यासाठी कुटूंबातील व्यक्तींचे मिळालेले सहकार्य	121

कोष्टक क.	शिर्षक	पृष्ठांक
33.	त्या अडचणी सोडविताना गावक-यांचे सहकार्य मिळाले काय?	122
34.	स्त्रियांचे शिक्षणाबद्दल आपले स्वतःचे मत काय आहे?	123
35.	स्त्री शिक्षणाकडे पाहण्याचा समाजाचा दृष्टिकोण बदलला आहे असे आपणास वाटते काय?	124
36.	साक्षरता अभियानाचे काम करीत असताना तुम्हास वैयक्तिक आर्थिक झळ सोसावी लागली काय?	125
37.	प्रौढ वर्गातील अध्यापन पध्दती बद्दल शिक्षिकांचे मत.	126
38.	प्रौढांचे पुस्तिकेतील पाठयांश प्रौढांना उपयुक्त आहे का?	127
39.	विषयास अनूसरून सामान्य ज्ञान दिले जाते काय?	128
40.	उपलब्ध साहित्याचा योग्य वापर व हाताळणी झाली आहे काय?	129
41.	प्रौढ वर्गासाठी शासकीय पातळीवरील लोकांचे सहकार्य मिळाले काय?	130
42.	प्रौढ वर्गासाठी स्वयंसेवी संस्थांचे सहकार्य मिळाले काय?	131
43.	साक्षरता अभियान समिती ठरवून दिलेल्या वेळेत आपले शिक्षण भाग 1,2,3 पूर्ण झाली आहेत का?	132
44.	नवराक्षरांना कोणते निकष लावले?	133
45.	साक्षरता अभियान कितपत यशस्वी होईल असे आपणास वाटते ?	134